

SISÄLLYSLUETTELO

Valtioneuvoston periaatepäätös kansalliseksi väkivallan vähentämishjelmaksi	2
1. Johdanto.....	2
2. Yleiset toimet väkivallan vähentämiseksi	3
3. Kohdennetut toimenpiteet väkivallan eri osa-alueiden vähentämiseksi	5
3.1. Alkoholiehtoisen väkivallan vähentäminen.....	5
3.2. Lasten ja nuorten tekemän ja heihin kohdistuvan väkivallan vähentäminen.....	6
3.3. Naisiin kohdistuvan väkivallan vähentäminen	8
3.4. Työväkivallan vähentäminen	11
3.5. Erityisiä toimia vakavimman väkivallan vähentämiseksi ja seurausten lieventämiseksi..	12
3.6. Muita erityistoimenpiteitä.....	13
3.7. Muutokset rikosoikeudelliseen järjestelmään tai muuksi lainsäädännöksi	14
3.8. Tutkimusohjelman sekä seuranta- ja tilastointijärjestelmän kehittäminen.....	14
4. Ohjelman toteutuksen ja muun väkivallan vastaisen työn koordinointi ja muu edistäminen ...	15

VALTIONEUVOSTON PERIAATEPÄÄTÖS KANSALLISEKSI VÄKIVALLAN VÄHENTÄMISOHJELMAKSI

1. Johdanto

Valtioneuvosto teki 4.3.1999 periaatepäätöksen kansalliseksi Turvallisuustalkoot - rikosentorjuntaohjelmaksi. Ohjelman tavoitteena oli luoda yhteinen toimintapolitiikka rikollisuuden vähentämiseksi ja turvallisuuden lisäämiseksi. Ohjelman toteutus jatkuu. Valtioneuvosto hyväksyi 23.9.2004 periaatepäätöksensä sisäisen turvallisuuden ohjelman Arjen turvaa. Osana ohjelmaa, jossa asetettiin määrällisiä tavoitteita väkivallan vähentämiseksi, valtioneuvosto hyväksyy nyt periaatepäätöksensä Kansallisen väkivallan vähentämisohjelman. Valtioneuvostolla on muitakin ohjelmia, jotka tähtäävät väkivallan vähentämiseen taikka voivat vaikuttaa siihen, kuten pääministeri Matti Vanhasen hallitusohjelman tavoitteet ja niihin perustuvat toimet syrjäytymisen ehkäisemiseksi, Alkoholiohjelma vuosille 2004-2007 ja Hallituksen tasa-arvo-ohjelma 2004-2007.

Monet rikollisuusongelmat ovat Suomessa kansainvälisesti verrattuna lieviä ja rikollisuuskehitys on laskeva. Vakava väkivalta, erityisesti henkirikokset, on poikkeus. Henkirikollisuus on noin 2,5 -kertaista muihin Länsi-Euroopan maihin verrattuna. Lievempiä väkivalta-tapahtumia ei kansainvälisillä uhritutkimuksilla mitaten ole Suomessa poikkeuksellisen paljon. Väkivaltaamme ei siten luonnehdi väkivallan käytön yleisyys, vaan väkivallalla aiheutettujen seurausten vakavuus. Väkivaltaongelmat eivät yleisesti ole vähentyneet samassa määrin kuin useat muut rikollisuusongelmat. Lisäksi väkivallan voidaan todeta joissakin suhteissa lisääntyneen, käyneen seurauksiltaan entistä vakavammaksi ja tekotavoiltaan tai muilta piirteiltään entistä ongelmallisemmaksi.

Tämä ohjelma pyrkii vähentämään kaikkea väkivaltaa kohtaavatpa ihmiset sitä koti-oloissa, työtehtävissä, koulussa, vapaa-aikanaan taikka muissa elinympäristöissä, riippumatta uhriestä, sukupuolesta, asuinpaikasta tai etnisestä tausta tai tekijöiden ominaisuuksista taikka väkivallan käytön menetelmistä tai motiiveista. Tavoitteena on saada aikaan johdonmukainen laskusuunta väkivaltaa kokeneiden väestöosuuksissa kaikilla väkivallan osa-alueilla ja väkivaltaisuutta ennustavissa riskitekijöissä.

Erityisesti pyritään vähentämään väkivallan vakavia seurauksia. Tavoitteena on puolittaa väkivaltaiset kuolemat nykyisestään ja naisten väkivaltakuolemat jo lähivuosien kuluessa. Niin ikään pyritään erityisesti vähentämään sairaalahoitoa vaativaa väkivaltaa ja sellaista väkivaltaa, joka esimerkiksi toistuessaan tai kerrannaisvaikutuksiltaan on seurauksiltaan vakavaa.

Yleiset linjaukset

Integroitu, ehkäisyä ja yhteistyötä korostava lähestymistapa

Hallitus toteuttaa väkivallan vastaista politiikkaa, jossa väkivaltaan puututaan kokonaisvaltaisesti ja koordinoitusti yhtenäistämällä ehkäisevää politiikkaa ja sen toimeenpanoa kaikil-

la tasoilla ja tehostamalla väkivallan ehkäisyyn osallistuvien viranomaisten ja muiden toimijoiden yhteistyötä. Väkivaltaan pyritään ensisijaisesti vaikuttamaan tehokkailla toimilla, ettei sellaista esiintyisi. Mikäli väkivaltaa esiintyy, pyritään vähentämään sen seurauksia.

Väkivallan ja sen riskitekijöiden tunnistaminen ja varhainen puuttuminen niihin sekä väkivallan uusiutumisen ehkäisy viranomaistoiminnan yleisohjeena

Hallinnonalasta riippumatta eri viranomaisten, jotka toiminnassaan voivat kohdata väkivallan tekijöitä tai uhreja taikka väkivallan riskitekijöiksi tiedettyjä seikkoja, edellytetään pyrkivän tunnistamaan väkivaltaa nykyistä varmemmin ja puuttumaan sen riskitekijöihin nykyistä varhemmin. Viranomaisten, joiden kuuluu toimia väkivaltatapausten jälkeen tekijöihin kohdistuvien seuraamusten tai uhreille tuotettujen palvelujen toteuttamiseksi taikka muuten väkivaltaan reagoimiseksi, edellytetään toiminnassaan kiinnittävän erityistä huomiota siihen, miten väkivallan uusiutuminen olisi ehkäistävissä.

Väkivallattomuutta korostava kulttuurimuutos läpäisyperiaatteella

Eri viranomaiset pyrkivät toiminnassaan johdonmukaisesti korostamaan väkivallan käytön tuomittavuutta ja edistämään ristiriitojen ratkaisujen väkivallattomia menetelmiä. Väkivallan käyttö ja sitä ylläpitävät ja edistävät seikat, mukaan lukien median välittämät mallit, otetaan puheeksi, tehdään tunnetuiksi ja saatetaan kriittiseen tarkasteluun. Päätettäessä julkisesta tuesta kansalaistoiminnalle pyritään vaikutukset väkivaltaan ottamaan huomioon yhtenä tuen kriteerinä. Julkinen valta pyrkii kumppanuusperiaatteen mukaisesti järjestelyihin liike-elämän, kansalaisjärjestöjen ja muiden julkisen vallan ulkopuolisten toimijoiden kanssa, että nämä osaltaan edistäisivät väkivallattomuutta kulttuurimuutoksena.

2. Yleiset toimet väkivallan vähentämiseksi

Syrjäytymisen ehkäiseminen, syrjäytyneiden integroiminen ja hyvinvointipalvelut

Nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi välitetään tietoa syrjäytymisestä ja siihen liittyvistä tekijöistä lasten kanssa toimiville aikuisille. Tuetaan lasten ja nuorten elämänhallintaa ja lasta kuntoutetaan tarpeen mukaan. Maahanmuuttajataustaisten nuorten kiinnittymistä yhteiskuntaan ja elämän hallintaa tuetaan panostuksilla näiden koulutukseen ja harrastusmahdollisuuksiin ja levitetään hyviä käytäntöjä näiden syrjäytymisen ehkäisemiseksi, varhaiseksi puuttumiseksi ja kotouttamiseksi. (Vastuutahot: Sikäli kuin kysymys on koulun toimista tai nuoriso- ja kulttuuritoiminnasta, valtakunnallisena vastuutahona on opetusministeriö. Palvelujen tuottajina toimivat yleensä kunnat. Maahanmuuttajien kotouttamisesta vastaa työministeriö. Yhteistyössä on kolmannella sektorilla keskeinen osuus.)

Erityisesti henkirikollisuuden vähentämiseksi kehitetään vaikeasti työllistettäville, alkoholi-soituneille tai muuten sosiaalisesti moniongelmaisille järjestettyä toimintaa, jossa he voivat kokea olevansa yhteisölle hyödyksi. (Vastuutahot: Tehtävästä vastaavat kunnat yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa.)

Huolehditaan, että sosiaalisesti heikoimmat väestöryhmät pääsevät osallisiksi hyvinvointipalveluista, joita kehitetään edelleen. (Vastuutahot: Tehtävästä vastaa valtiovalta hyvinvointipolitiikan suunnan ja palvelujen vähimmäistason määrittäjänä ja kunnat niiden tuottajina.)

Mielenterveys

Kehitetään ja lisätään nuorisopsykiatrian palveluita ja parannetaan koulun mahdollisuuksia tunnistaa niiden tarvetta. Keskittymishäiriöisten ja aggressiivisten lasten koulunkäyntiä ja heidän vanhempiaan tuetaan. (Vastuutahot: Nuorisopsykiatrian palveluiden kehittämisestä vastaa sosiaali- ja terveysministeriö, koulun toimista opetusministeriö.)

Kehitetään mielenterveyden kriisipalveluja ja tehdään olemassa olevia palveluja tunnetuksi. (Vastuutahot: Sosiaali- ja terveysministeriö yhteistyössä Suomen Mielenterveysseuran kanssa.)

Päätetään väkivaltarikoksiin syyllistyneille mielenterveyspotilaiden tuetun avohoidon järjestämisestä asiaa selvittäneen sosiaali- ja terveysministeriön työryhmän ehdotusten pohjalta (Rikos- ja mielenterveyslain yhteensovittaminen. Kriminaalipotilaita koskevat säännökset. Sosiaali- ja terveysministeriö. Työryhmämuistioita 2005:20). (Vastuutaho: Sosiaali- ja terveysministeriö.)

Kulttuurin muutos

Päätetään *Mediaväkivalta. Lapset ja media* –toimintaohjelmasta 2005-2007 ja ryhdytään toteuttamaan sitä. Sen mukaisesti selvitetään mahdollisuutta vapauttaa kasvatuksellisesti positiivinen peli- ja kuvamateriaali arvonnäkökulmasta tai suosia sitä muilla tavoin. Pyritään sopimaan viranomaisten ja kaupallisten televisiokanavien kumppanuudesta väkivallattomuutta edistävän materiaalin tuottamiseksi ja esittämiseksi. Estetään internetistä saatavan, raaistavan materiaalin joutuminen lasten käsiin tukemalla helppokäyttöisten ja tehokkaiden suodatinohjelmien saatavuutta ja käyttöä. (Vastuutahot: Opetusministeriö yhteistyössä liikenne- ja viestintäministeriön kanssa ja verokysymyksissä valtiovarainministeriön kanssa.)

Selvitetään, miten ja millainen väkivallan vähentämiseen tähtäävä kasvatus tulisi sisällyttää peruskoulun ja puolustusvoimien opetusohjelmiin ja maahanmuuttajaväestölle suunnattuun koulutukseen. (Vastuutahot: Opetusministeriö, asevelvollisille suunnatun koulutuksen osalta yhteistyössä puolustusministeriön ja maahanmuuttaja-väestölle suunnatun koulutuksen osalta työministeriön kanssa yhteistyössä.)

Alkoholikulttuuria pyritään muuttamaan vähemmän humalahakuiseksi, erityisesti ”tolkutonta” humaltumista syrjiväksi, ja edistetään sosiaalista kontrollia ja keskinäis-vastuuta alkoholin käyttötilanteissa. (Vastuutahot: Sosiaali- ja terveysministeriö ja alkoholiohjelman tarkoittamat toimijat.)

Väkivalta osaksi paikallista turvallisuussuunnittelua

Väkivallan vähentäminen sisällytetään osaksi paikallista turvallisuussuunnittelua. Rikosten- torjuntaneuvosto valmisteleo oppaan siitä, miten väkivallan vähentäminen tulisi ottaa huomioon paikallisessa rikosten torjunta-/turvallisuustyössä. Paikallisesti ja/tai alueellisesti pyritään tiivistämään yhteistyötä väkivallan ehkäisyn toimijoiden kesken. Poliisin RIKI - järjestelmästä tulostetaan maanlaajuisesti väkivallan keskittymät. Kihlakunnat yhdessä kuntien viranomaisten ja kyseisellä alueella olevien kiinteistöjen, toimivien liikkeiden ja aluetta

käyttävien ihmisten kanssa selvittävät mahdollisuudet vähentää väkivaltaa näissä keskittymissä. Ympäristöministeriö valmistelee suositukset, miten väkivallan vähentämisen olisi otettava huomioon rakennetun ympäristön suunnittelussa. (Vastuutahot: Sisäasiainministeriö sisäisen turvallisuuden ohjelman ja RIKI -tiedostojen osalta, rikoksantorjuntaneuvosto ja ympäristöministeriö mainittujen oppaiden/ohjeistuksen osalta.)

3. Kohdennetut toimenpiteet väkivallan eri osa-alueiden vähentämiseksi

3.1. Alkoholiehtoisen väkivallan vähentäminen

Alkoholiveroa, erityisesti väkevien alkoholijuomien veroa, korotetaan hallitusti vuosittain edellytyksin, että alkoholin kokonaiskulutus pienenee. Vaikutetaan valmisteilla olevaan EU:n alkoholistrategiaan siten, että siinä määritellään selvästi kansanterveyden edistämisen ja alkoholihaittojen vähentämisen asema yhteisön politiikoissa ja varmistetaan aktiivisen alkoholiveropolitiikan toimintamahdollisuudet EU:n tasolla. (Vastuutahot: Sosiaali- ja terveysministeriö yhteistyössä valtiovarainministeriön kanssa.)

Viranomaiset tiivistävät yhteistyötä alkoholilupakäytännössä ja sen noudattamisen valvonnassa alkoholiehtoisen väkivallan ja sen riskien vähentämiseksi ja yhteisöjen turvallisuuden parantamiseksi. (Vastuutahot: Tuotevalvontakeskus, lääninhallitukset ja poliisi yhteistyössä.)

Edistetään anniskelupaikkojen omavalvontaa ja tointen kattavuutta ja vaikuttavuutta. Pyritään siihen, että anniskeluluvan haltijat huolehtivat asiakkaiden viihtyisyydestä ja turvallisuudesta sekä ehkäisevät humalahakuista juomista ja väkivaltatilanteita kokonaisvaltaisesti yhteistyössä henkilökunnan, viranomaisten ja lähiyhteisöjen kanssa. Vastaavia omavalvonnan ja viranomaisten toimia kehitetään yleisissä kokouksissa ja yleisötilaisuuksissa tapahtuvaan anniskeluun. Sovitaan periaatteista, joilla anniskelu- tai vähittäisluvan haltijat ja Alko Oy pyrkivät yhteistyössä ehkäisemään järjestyshäiriöitä ja väkivaltaa ravintoloiden ja alkoholin myyntipaikkojen ympäristöissä. (Vastuutahot: Alkoholiviranomaiset ja poliisi yhteistyössä ravintola-alan ja kaupan järjestöjen sekä Alko Oy:n kanssa.)

Poliisi puuttuu johdonmukaisesti ja paikallisten tarpeiden mukaisesti tehdyn riskianalyysin perusteella kaikilla julkisilla paikoilla sellaiseen alkoholijuomien nauttimiseen, joka jatkuestaan voi tyypillisesti muodostaa väkivallan riskitilanteita. Poliisi- ja sosiaaliviranomaiset ehkäisevät yhteistyössä yksityisillä paikoilla tapahtuvan humalajuomisen ongelmien syntymistä. Kansalaisten ilmoittamiskynnystä alkoholiehtoisen väkivaltaepäilystä pyritään laskemaan esim. paikallisesti sopimalla, milloin poliisi kutsutaan paikalle. (Vastuutahot: Sisäasiainministeriö, erityisesti yksityisillä paikoilla tapahtuvan humalajuomisen osalta yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa.)

Nuorten alkoholinkäytön kokeilu- ja aloitusikää pyritään nostamaan, humalakäyttöä vähentämään ja vastuullisuutta alkoholin käytössä korostamaan esimerkiksi myynnin ja anniskelun ikärajojen valvonnalla, koulujen terveystieteiden opetuksella ja vanhemmille suunnatulla valistuksella. (Vastuutaho: Sosiaali- ja terveysministeriö, joka kokoaa tarpeellisista yhteistyötahoista työryhmän konkretisoimaan toimia.)

Tehostetaan riskikäyttöä, riskin arviointia ja omaehtoisia alkoholinkäytön rajoittamisen keinoja koskevaa tiedotusta. Terveystieteiden vakiinnutetaan alkoholikäytön riskien arviointi osaksi terveydentilan arviointia kaikissa asiakaskontakteissa ja otetaan käyttöön riskiryhmiin kohdennettu neuvonta ja varhaisen puuttumisen toimintamallit niin perusterveydenhuollossa kuin erikoissairaanhoidossa. Päihdeongelmien hoitopalveluiden ja päihdeongelmaisia tukevien muiden palveluiden kattavuus ja saatavuus turvataan. Henkilöille, joiden väkivalta on yhteydessä alkoholiongelmiin, kehitetään hoito-ohjelmia ja niiden käyttöä lisätään osana rangaistuksen täytäntöönpanoa. Väkivaltaisten alkoholiongelmaisten hoitoon haikutumista edistetään tiedotuksen ja suostuttelun menetelmin. (Vastuutahot: Sosiaali- ja terveysministeriöllä on päävastuu toimista riskikäytön vähentämiseksi, mutta palveluiden ja informaation tuottajina ovat keskeisiä myös kunnat, A-klinikkasäätiö ja järjestöt. Vastuu rangaistuksen täytäntöönpanon aikaisista hoito-ohjelmista kuuluu oikeusministeriölle.)

3.2. Lasten ja nuorten tekemän ja heihin kohdistuvan väkivallan vähentäminen

Lastensuojelu ja vanhemmuuden ja kasvattamisen tukeminen

Äitiys- ja lastenneuvolatoimintaa kehitetään ja resursoidaan kasvatustuen antamiseksi, varhaiseksi puuttumiseksi lasten kehitysriskien ja perheissä tapahtuvan väkivallan ehkäisemiseksi. Vanhemmuutta ja erityisesti isyyttä tuetaan tiedollisesti esimerkiksi vapaassa sivistystyössä. Pyritään siihen, että media tuottaisi ja esittäisi vanhemmuutta ja kasvatusta tukevia ohjelmia. (Vastuutahot: Sosiaali- ja terveysministeriö vastaa politiikasta, kunnat palvelujen tuottamisesta, missä järjestöillä voi olla keskeinen rooli.)

Lastensuojelutyötä tehostetaan vanhemmuutta tukeviksi ensimmäisten ongelmien ilmaantumista ja perheitä tuetaan kohdennetuilla palveluilla lapsen kehityksen kuormittaessa vanhempia erityisen paljon. Perheiden, joissa on väkivallan riski yleisesti ja alkoholia kohtuuttomasti käyttävien väkivallan riskiperheiden lasten tilanteeseen puututaan tarvittavin tukitoimin johdonmukaisesti. (Vastuutahot: Sosiaali- ja terveysministeriö vastaa politiikasta, kunnat lastensuojelun palvelujen tuottamisesta.)

Kehitetään järjestelmiä, joilla lastensuojelu- ja sosiaaliviranomaiset saavat tiedon poliisin tietoon tulleesta lasten vanhempien väkivallasta kohdistuipa se lapsiin, toiseen vanhemmista taikka johonkin perheen ulkopuoliseen. Poliisitutkinnassa kiinnitetään nykyistä enemmän huomiota siihen, miten lapset kokevat vanhempien väkivallan ja mitä tukea he mahdollisesti tarvitsisivat. (Vastuutahot: Sisäasiainministeriö sosiaali- ja terveysministeriön kanssa yhteistyössä.)

Lasten ja nuorten lähiympäristö

Kaavoituksessa ja rakennussuunnittelussa otetaan huomioon ympäristö lasten näkökulmasta ja pidetään huoli, ettei lasten arkiympäristö tarjoa eristettyjä alueita tai tiloja, joissa lasten kiusaaminen ja pahoinpitely olisi helppoa. (Vastuutahot: Valtiollinen ohjaus ympäristöministeriöllä, toteutusvastuu kunnilla.)

Päivähoito

Edistetään 4 - 6 –vuotiaiden lasten vanhempien mahdollisuutta taloudellisesti tuettuun lyhennettyyn työpäivään. Päivähoidon ryhmäkoko pidetään riittävän pienenä ja edistetään päivähoitossa lasten ja perheiden erityisen tuen tarpeen varhaista havaitsemista sekä tehostetaan tuen antamista. Päivähoitopaikkojen henkilöstölle valmistellaan ohjeistus käytännön toimiksi tilanteissa, joissa syntyy huoli lapsen altistumisesta väkivallalle. Lisätään lastenneuvola- ja päivähoitotoiminnan yhteistyötä ja turvataan lasten edun mukainen tiedonkulku. (Vastuutahot: Lyhennetyn työpäivän osalta työministeriö ja työmarkkinajärjestöt, sosiaali- ja terveysministeriö vastaa päivähoiton ohjeistuksesta, kunnat päivähoitopalvelujen tuottamisesta.)

Koulu

Huolehditaan siitä, että koulutusta koskevien lakien ja opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti kouluissa laaditaan suunnitelma ja se toimeenpannaan väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän (kuten tyttöihin kohdistuvan sukupuolisen häirinnän) ehkäisemiseksi aikaansaamalla koko kouluyhteisön ja oppilaiden vanhempien sitoutuneisuus suunnitelmaan. Kouluissa pyritään vahvistamaan lasten ja nuorten sosioemotionaalista kehitystä ja toteutetaan laadukasta oikeuskasvatusta. Kehitetään koulun ja kodin yhteistyötä. Koulun tulee edistää vanhempien verkottumista oppilaiden sosiaalisen kehityksen tukemiseksi ja väkivallan ehkäisemiseksi. Koulukiusaamista ja väkivaltaa vähennetään myös parantamalla koulun fyysistä ja psyykkistä toimintaympäristöä ja tarjoamalla riittäviä oppilashuollollisia palveluja. Esi- ja alkuopetuksessa kiinnitetään huomiota lasten oppimisvaikeuksien tunnistamiseen ja ehkäisemiseen sekä tarjotaan riittäviä tukitoimia. (Vastuutahot: Valtiollinen ohjaus opetushallituksella, kunnat keskeisimpinä koulutuksen järjestäjinä ovat päävastuussa.)

Selkiinnytetään oppilashuoltoa koskevien tietojen luovuttamista koskevat rajoitukset terveys-, sosiaali- ja opetusviranomaisen välillä, jos käynnissä oleva selvitystyö osoittaa sellaisen tarpeelliseksi. Opettajankoulutuksessa tarjotaan nykyistä enemmän tietoa koulukiusaamisesta ja toimista sen ehkäisemiseksi. Samoin siinä kiinnitetään nykyistä enemmän huomiota opettajien mahdollisuuksiin tukea lasten sosioemotionaalista kehitystä. Hyödynnetään kokemukset eheytettyä koulupäivää koskevasta kokeilusta. (Vastuutahot: Sosiaali- ja terveysministeriö, jonka oppilashuoltotyöryhmä selvittää tietojen luovuttamista koskevia asioita.)

Nuorison vapaa-aika

Iltapäivätoimintaa ja harrastusmahdollisuuksia järjestetään 3. luokasta eteenpäin. Lasten ja varhaisnuorten käyttöön tarjotaan mahdollisuuksien mukaan koulun tiloja ja uusien koulutilojen suunnittelussa otetaan tällainen monikäyttöisyys huomioon. (Vastuutahot: Opetushallitus ja kuntien koulutoimet.)

Korostetaan päihteettömyyttä kaikessa nuorille järjestetyssä vapaa-aikatoiminnassa. Kolmannen sektorin toimintaa nuorten vapaa-ajanvieton järjestämiseksi tuetaan ja sille myönnettävän yhteiskunnan taloudellisen tuen kriteereinä käytetään mm. päihteettömyyttä, väkivallattomuutta ja sukupolvien välistä vuorovaikutusta. (Vastuutahot: Opetusministeriö ja kuntien nuorisotoimet.)

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Terveydenhuollossa kehitetään käytäntöjä tunnistaa vanhempiensa väkivallan kohteeksi joutuneet lapset. Sosiaali- ja terveydenhuollossa tehostetaan väkivaltaa kokeneiden lasten ja nuorten auttamista ja varhaista puuttumista. Lisäksi kehitetään toimia toistuvan uhriksi joutumisen välttämiseksi poliisin ja sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöllä. (Vastuutahot: Valtiollinen ohjaus sosiaali- ja terveysministeriöllä tarvittaessa yhteistyössä sisäasiainministeriön kanssa, toteutusvastuu kunnilla.)

Viritetään ja ylläpidetään kulttuurista keskustelua lasten asemasta avioerotilanteissa. (Vastuutahot: Erityisesti lastensuojelujärjestöt.)

Kehitetään edelleen lasten turvataitoja edistäviä ohjelmia ja toimintamuotoja sekä edistetään niiden käyttöönottoa. (Vastuutahot: Opetushallituksella vastuu yleisestä ohjauksesta ja kouluissa toteutettavien ohjelmien kehittämisestä, lastensuojelu- ja muilla järjestöille vastuuta toteuttamisesta.)

3.3. Naisiin kohdistuvan väkivallan vähentäminen

Väkivallasta puhuminen ja siihen puuttuminen

Madalletaan väkivallan puheeksi ottamisen ja väkivaltaan puuttumisen kynnyksiä. Väkivallan tunnistamista, tiedostamista, havaitsemista ja ehkäisemistä pyritään parantamaan kaikkialla yhteiskunnassa. (Vastuutahot: Koordinointivastuu sosiaali- ja terveysministeriöllä, toteutusvastuu koskee kaikkia naisiin kohdistuvaa väkivaltaa kohtaavia viranomaisia ja kansalaisjärjestöjä.)

Suositaan sellaista naisten turvallisuustaitojen kehittämistä, jossa ei syyllistetä uhria. (Vastuutahot: Koordinointivastuu sosiaali- ja terveysministeriöllä, toteutusvastuu enimmäkseen järjestöillä.)

Väkivallan katkaisuohteet

Tiedotetaan väkivaltaa tehneille mahdollisuuksista hakeutua tarjolla oleviin väkivallan katkaisuohteisiin tai ohjelmiin, jotka vähentävät väkivallan käytön todennäköisyyttä. Ohjelmia tehdään tunnetuksi myös väkivallan uhrien ja muun väestön keskuudessa. Toteutetaan sisäisen turvallisuuden ohjelman mukaisesti toimia, joiden avulla voidaan rangaistuksen täytäntöönpanon yhteydessä parantaa väkivalta- ja seksuaalirikosten ehkäisyä. (Vastuutahot: Rangaistuksen täytäntöönpanon yhteydessä toteutettujen ohjelmien vastuu oikeusministeriöllä, muiden ohjelmien tunnetuksi tekemisestä vastaavat poliisi, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmät ja ohjelmien tuottajat.)

Yhteistyö

Parannetaan kaikilla tasoilla viranomaisten yhteistyötä väkivallan tunnistamiseksi ja sen uhrien, tekijöiden ja näkijöiden auttamiseksi. Erityisesti kehitetään sosiaalitoimen ja poliisin

yhteistyötä pikaisen avun saamiseksi ja auttamisketjun jatkuvuuden parantamiseksi sekä sosiaalitoimen ja terveystoimen välistä yhteistyötä mm. väkivallan ja avun tarpeen tunnistamiseksi, avun ja hoidon järjestämiseksi ja hoitoon ohjaamiseksi, palveluketjun luomiseksi ja tiedottamiseksi. Paikallistasolla luodaan tai kehitetään olemassa olevia verkostoja ja muita yhteistyömuotoja väkivallan vähentämiseksi esimerkiksi kuntien tai alueellisten turvallisuus- tai hyvinvointiohjelmien puitteissa. Kehitetään julkisen vallan ja järjestöjen sekä muiden toimijoiden välistä yhteistyötä erityisesti paikallistasolla. (Vastuutahot: Koordinointivastuu sosiaali- ja terveysministeriöllä erityisesti perheissä tapahtuvaa ja lähisuhdeväkivaltaa koskevan toimintaohjelman ja sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän osalta, muuten tämän ohjelman toteutusta yleensä koordinoivalla elimellä.)

Terveydenhoito

Terveydenhoidossa kehitetään välineitä pahoinpitelyn uhrien tunnistamiseksi. Systematisoidaan fyysisten vammojen vuoksi terveyskeskuksiin ja sairaaloihin tulevien potilaiden haastattelua ja tutkimusta esimerkiksi ns. Malmin mallin mukaan koko maassa käytettäväksi. Terveydenhuollon henkilöstöä koulutetaan väkivallan uhrien kohtaamiseen ja ohjaamiseen palveluihin, jotka auttavat vähentämään väkivallan uusiutumiseriskiä ja väkivallan psyykkisiä vaikutuksia. Niin ikä kehitetään väkivallan uhrien hoitokäytäntöjä. (Vastuutaho: Sosiaali- ja terveysministeriö toimintaohjelmansa lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisemiseksi vuosille 2004 - 2007 mukaisesti.)

Sosiaalitoimi

Luodaan valtakunnallisesti kattava sosiaalipäivystysjärjestelmä. Sosiaalitoimi huolehtii, että apua tarvitsevat ohjataan asianmukaisten palvelujen piiriin. Sosiaalityöntekijä laatii väkivallan uhrin kanssa tälle selkeän palvelu-, tuki- ja turvatoimien suunnitelman. Väkivallan tekijöitä vastuutetaan ja ohjataan hoitoon. Päihdehuollon laitostuntoutuksessa tarjotaan väkivaltaisille henkilölle erityistukea väkivaltaisen käyttäytymisen katkaisemiseksi. Erikseen selvitetään kuntien akuutin kriisiryhmien toiminta naisiin kohdistuvan väkivallan seurausten lieventämiseksi ja mahdollisuudet kehittää tätä toimintaa. (Vastuutaho: Sosiaali- ja terveysministeriö.)

Poliisi

Poliisi kehittää edelleen omaa koulutustaan ja toimintaansa naisiin kohdistuvan väkivallan käsittelemiseksi ja ehkäisemiseksi sekä toimintavalmiuksiaan kotihälytystilanteissa. Väkivallan uhkaa kokevaa autetaan tekemään turvasuunnitelma väkivaltilanteiden varalle. (Vastuutaho: Sisäasiainministeriö.)

Uhrien erityispalvelut

Kuntien sosiaali- ja terveystoimen on varmistettava, että väkivallan uhrien tarvitsemia tukipalveluita on kattavasti saatavilla koko maassa tarvittaessa kehittämällä seudullista yhteistyötä. Turvataan väkivallan uhriksi joutuneille naisille kaikkina vuorokauden aikoina saata-

villa olevan ja maksuttoman puhelinneuvonnan saatavuus. Varmistetaan alueellisesti kattavat turvakotipalvelut. Selvitetään turvakotipaikkojen tarjonnan riittävyys ja pyritään vakiinnuttamaan toiminnassa olevien turvakotien rahoituspohja. Selvitetään mahdollisuudet järjestää väkivaltaa tai sen uhkaa kokeneille naisille matalan kynnyksen tuki- ja käyntipaikkoja. Parannetaan lähestymiskiellon aikaisten välttämättömien tapaamisten turvallisuutta tarjoamalla tähän turvajärjestelyjä. (Vastuutahot: Valtiollinen ohjaus sosiaali- ja terveysministeriöllä ja lääninhallituksilla, palveluiden järjestämistä vastuu on kunnilla, mutta palveluja tuotetaan yhteis-työssä muiden toimijoiden kanssa.)

Maahanmuuttajanaisten erityistarpeet

Parannetaan maahanmuuttajanaisten palveluita ottamaan paremmin huomioon väkivaltaa ja sen uhkaa. Esimerkiksi huolehditaan väkivaltaa kokeneiden maahanmuuttajanaistenkin maksuttomasta ja kaikkina vuorokauden aikoina saatavilla olevasta puhelinneuvonnasta ja siitä, että maahanmuuttajanaisten oikeuksista ja apujärjestelmistä tiedotetaan eri kielillä ja tapaamiset ja tulkkaukset järjestetään tavalla, joka mahdollistaa väkivallasta keskustelemisen. Selvitetään mahdollisuudet käsitellä väkivaltaa parisuhteissaan kokeneiden maahanmuuttajanaisten oleskelulupakysymykset oikeudenmukaisesti siten, ettei pelko oleskeluluvan menetyksestä ehkäise väkivallan puuttumista ja ettei uhria tosiasiallisesti rangaista karkotuksella. Kehitetään ja kokeillaan maahanmuuttajamiehille suunnattuja palveluita ja ohjelmia niin, että ne rohkaisevat heitäkin hakeutumaan niiden piiriin. Edistetään Suomessa asuvan miesväestön kulttuurirajat ylittävää vuorovaikutusta. (Vastuutahot: Työministeriö sosiaali- ja terveysministeriön ja sisäasiainministeriön sekä maahanmuuttajajärjestöjen kanssa yhteis-työssä.)

Turvatekniikka

Tarjotaan väkivallan uhkaamille naisille kokeiluluonteisesti hälytyslaitteita, joilla he saavat nopeasti ja huomaamatta yhteyden hätäkeskukseen, jolla on käytössä asiaa koskevat taustatiedot. Tiedotetaan kaikille mahdollisuuksista parantaa turvallisuutta matkapuhelimen asetuksin ja muilla teknisillä laitteilla. (Vastuutahot: Sisäasiainministeriö yhteistyössä järjestöjen kanssa.)

Toimet erityisesti seksuaalisen väkivallan vähentämiseksi

Pyritään lisäämään seksuaalirikoksiin syyllistyvien kiinnijäämisriskiä kehittämällä poliisitutkintaa ja selvittämällä mahdollisuudet lisätä uhrien ilmoitusalttiutta sekä sitä, että ilmoitetuista rikoksista olisi käytettävissä menestyksellisen poliisitutkinnan edellyttämät perustiedot. Parannetaan raiskauksen ja muiden seksuaalirikosten uhreille tarjottavia palveluja estämällä ja vähentämällä leimautumista ja rikostutkinnan lisähaittaa. (Vastuutahot: Sisäasiainministeriö vastaa toimista poliisitutkinnan kehittämiseksi ja kiinnijoutumisriskin lisäämiseksi, sosiaali- ja terveysministeriö sekä palvelujen tuottajat muiden palveluiden kehittämiseksi.)

Kehitetään ja koordinoidaan valistusta ja koulutusta, joka kohdistuu seksuaalirikosten mahdollisiin tekijöihin (kuten poikien kasvatus tyttöjen sukupuolisen itsemääräämisoikeuden

kunnioitukseen peruskoulussa ja ohjelmat asevelvollisille) ja uhreihin (esimerkiksi turvataitojen ja riskitilanteiden tunnistuksen opetus) sekä niihin kolmansiin henkilöihin, jotka voivat toiminnallaan vähentää väkivallan riskiä (kuten kavereista huolehtimisen neuvot peruskoululaisille). Varmistetaan, että maahanmuuttajilla ja maassa vierailevilla on tarjolla riittävästi tietoa Suomen lainsäädännöstä ja tavoista, ja vastaavasti suomalaisia valistetaan muiden kulttuurien normeista. (Vastuutahot: Opetushallitus vastaa kouluissa tapahtuvasta, puolustusministeriö asevelvollisten ja työministeriö maahanmuuttajien valistuksesta.)

3.4. Työväkivallan vähentäminen

Kiinnijoutumisriski

Pyritään siihen, että rikokset ilmoitettaisiin nykyistä systemaattisemmin poliisille. Tämän edistämiseksi pitäisi päättää yhteisistä periaatteista, miten lievä väkivalta, joka yleensä on asianomistajarikos, ilmoitetaan poliisille. Yrityksien toivotaan lisäävän kiinnijoutumisriskiä teknisen ja muun valvonnan keinoin. (Vastuutahot: Toimialakohtaiset liitot.)

Riskien hallitseminen

Kehitetään Kauris-menetelmää (kaupan eri riskien, mm. väkivallan selvittämiseksi, seuraamiseksi ja hallitsemiseksi kehitetty menetelmä) toimialakohtaisesti helppokäyttöiseksi eri yritysten ja julkisten yhteisöjen työpaikkaväkivallan seurannan ja hallitsemisen työkaluksi. (Vastuutaho: Työturvallisuuskeskus yhteistyössä toimiala-kohtaisten liittojen kanssa.)

Valmiudet kohdata väkivaltaa

Ammatillista koulutusta kehitetään aloilla, joilla väkivallan riski on olennainen. Tuotetaan väkivallan ehkäisyn/hyvien käytäntöjen keskitetyt verkkosivut ja toimialakohtaista ehkäisymateriaalia. (Vastuutahot: Vastuu koulutuksen kehittamisestä kuuluu asianomaisille koulutuslaitoksille, verkkosivujen kehittämis- ja ylläpitovastuu kuuluu Työterveyslaitos, toimialakohtaisen ehkäisymateriaalin tuottamisessa ja levittämisessä liitoilla keskeinen osuus.)

Työyhteisön sisäinen yhteistyö

Luodaan ja tuodaan selkeästi esiin yhteinen väkivallan vastainen tahtotila työpaikoilla käyttäen hyväksi olemassa olevia hyviä käytäntöjä (kuten nk. HUS -mallia). (Vastuutahot: Toimialakohtaisilla liitoilla vastuu edistämisestä, toteutus riippuu työpaikoista.)

Työympäristö

Työympäristön suunnittelussa kiinnitetään huomiota häiriötilanteiden synnyn ehkäisyyn esimerkiksi näkyvyyttä parantamalla ja tilasuunnittelulla. Vähennetään mahdollisesti väkivaltaisia asiakkaita tai potilaita tarpeettomasti ärsyttäviä tekijöitä ja omaisuuden suojaaja ja valvontaa parantamalla houkutusta anastuksiin, joissa käytettäisiin väkivaltaa taikka jotka ti-

lanteena voivat kehittyä väkivaltaisiksi. Arvioidaan ammattimaisen vartioinnin tarve riskikohteissa. Rajoitetaan päihtyneiden ja häiriöihin ilmeisen alttiiden sekä asiattomien henkilöiden pääsyä työpisteisiin ja toimitiloihin. Tarkistetaan riskityöpaikkojen henkilöstömitoitus. Painotetaan ja valikoidaan erilaiset varotoimet riskien mukaan. Kehitetään niiden henkilöiden koulutusta, joiden päivittäisiin työtehtäviin kuuluu väkivaltaisten taikka sellaiseksi mahdollisesti kehittyvien ongelmatilanteiden ratkaisu. (Vastuutahot: Koordinointivastuu työsuojeluviranomaisilla.)

Yritysten yhteistoiminta

Edistetään samoissa tiloissa toimivien yritysten yhteistoimintaa työpaikkaväkivallan ehkäisyssä. (Vastuutahot: Työturvallisuuskeskus vastaa hyviä käytäntöjä koskevasta tiedotuksesta, toteutusvastuu kuuluu samoissa tiloissa toimiville yrittäjille, joiden yhteistoimintaa voidaan edistää esim. kuntien kaavoitus- ja rakentamispäätöksillä.)

3.5. Erityisiä toimia vakavimman väkivallan vähentämiseksi ja seurausten lieventämiseksi

Tappouhkauksiin reagoiminen

Tappouhkauksista kehotetaan ilmoittamaan poliisille, joka ryhtyy uhattua suojaaviin toimiin ainakin silloin, kun uhkauksen esittää henkilö, jolla on tuomio törkeästä rattijuopumuksesta ja tuomio jostakin väkivaltarikoksesta. (Vastuutaho: Sisäasiainministeriö.)

Lähestymiskiellon elektroninen valvonta

Kehitetään valvontateknologiaa lähestymiskieltoon. (Vastuutaho: Oikeusministeriö, jonka työryhmä selvittää rangaistusluonteista elektronista valvontaa.)

Asevalvonta

Poliisi on johdonmukaisesti myöntämättä alkoholin ongelmakäyttäjiksi tai väkivaltaisiksi tiedetyille henkilöille aseenkantolupia ja peruuttaa voimassa olevan luvan, jos sen haltija on alkoholisoitunut (juopumuspidätykset, törkeä rattijuopumus) tai syyllistynyt väkivaltarikokseen. (Vastuutaho: Sisäasiainministeriö.)

Tutkijalautakunnat henkirikoksiin ja työväkivaltakuolemat TOT –tutkintaan

Väkivaltaisiin kuolemiin sovelletaan kokeiluluonteisesti onnettomuustutkintaperiaatteiden mukaan työskenteleviä tutkijalautakuntia, jotka selvittävät, mihin tekijöihin vaikuttamalla vastaava kuolemantapaus olisi ollut estettävissä. Väkivaltaiset kuolemat työpaikoilla tutkitaan samojen periaatteiden mukaisesti kuin kuolemaan johtaneet työtaturmat vastaavien uusien tapausten ehkäisemiseksi. (Vastuutahot: Kokeilu järjestettäisiin Onnettomuustutkintakeskuksen yhteyteen, TOT-tutkinnasta vastaa Tapaturmavakuutuslaitosten liitto.)

Pelastustoimi

Huolehditaan nopean ja osaavan ensiavun saannista myös syrjäseuduilla väkivallan uhrien saattamiseksi mahdollisimman nopeasti hoitoon. (Vastuutaho: Sisäasiainministeriö.)

Uusintarikollisuuden ja uusiutuvan uhriksi joutumisen ehkäisy

Lisätään kognitiivisia taitoja kehittäviä, erityisesti väkivaltarikoksesta tuomituille tarkoitettuja ohjelmia ja tehostetaan niiden käyttöä ottamalla huomioon ulkomaiset kokemukset tuoksellisuuden edellytyksistä. Lisätään päihdehoidon mahdollisuuksia rangaistuksen täytäntöönpanossa ja kiinnitetään huomiota vankilasta vapautuneiden elinolojen ja tarvittavien tukipalvelujen järjestämiseen. (Vastuutaho: Oikeusministeriö.)

Poliisi kehittää väkivaltaisten kotihälytystilanteiden hoitoon uusiutumiskriisiin perustuvat porrastetut käytännöt, joissa lieväänkin väkivaltaan puututaan perusteellisemmin, jos sitä esiintyy toistamiseen samassa perheessä. Ainakin kokeillaan mahdollisuuksia siihen, että poliisi tai muu asiantuntija selvittäisi vakavan väkivallan uhrin kanssa väkivallan uusiutumisen todennäköisyyttä ja keinoja sen vähentämiseksi. (Vastuutaho: Sisäasiainministeriö.)

Tuetaan kokeiluja väkivallattomuuteen sitouttavien restoratiivisen oikeuden menetelmien kehittämisestä lähisuhdeväkivaltatapauksiin. (Vastuutaho: Rikosasioiden sovittelun neuvottelukunta.)

3.6. Muita erityistoimenpiteitä

Järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyvän väkivallan torjunta

Pyritään rikollisuutta yleisesti ja yhteiskunnan ulkopuolisten erilliskulttuurien syntyä ehkäisemällä vaikuttamaan järjestäytyneen rikollisuuden kasvupohjaan ja vaikuttamaan tekijöihin, jotka organisoivat ammattimaista rikollisuutta, kuten vankiloissa tapahtuvaan verkostoitumiseen ja rikoksilla hankittuihin taloudellisiin hyötyihin. (Vastuutahot: Sisäasiainministeriö vastaa yleisesti järjestäytyneen rikollisuuden ehkäisy-politiikasta, vankiloiden osuudesta vastaa oikeusministeriö.)

Rasistisen väkivallan ehkäisy

Puututaan johdonmukaisesti ja nopeasti rasistisia piirteitä omaavaan koulukiusaamiseen ja väkivaltaan. Lisätään koulutusta rasistisesta väkivallasta rikosentorjunnan, vankeinhoidon ja jälkihuollon palveluiden parissa työskenteleville. Kehitetään rasistisen väkivallan uhreille tarjottuja palveluita ja erityisesti uhrien kanssa työskentelevien osaamista. Rasismi otetaan esille mm. poliisien, vartijoiden ja vankilatyöntekijöiden työhönottohaastatteluissa. Kehitetään vangeille tarjottuja rasistista uusintarikollisuutta vähentäviä ohjelmia. Ehkäistään ääri-ryhmien toimintaa ja kehitetään ja jaetaan rasismin vähentämiseen tähtäävää informaatiota. (Vastuutahot: Tointen koordinoinnista vastaa vähemmistövaltuutettu, toteutuksesta mainitut viranomaiset.)

3.7. Muutokset rikosoikeudelliseen järjestelmään tai muuksi lainsäädännöksi

Nuorten rikosseuraamusjärjestelmää kehitetään siten, että väkivaltaan on käytettävissä nopea, mutta nuoren oikeusturvaa vaarantamaton, rikoskierteen katkaiseva toimenpide, esimerkiksi nuorisoaresti. Rikosasioiden sovittelutoiminta valtakunnallistetaan ja saatetaan voimaan lainsäädäntö sovittelutoiminnan hallinnollisesta organisoimisesta, rahoituksesta ja menettelystä sovittelua toteutettaessa. (Vastuutahot: Oikeusministeriö, sovittelun osalta yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa.)

Oikeuskäytäntöä ohjataan ja tarvittaessa harkitaan lainmuutosta, jotta vammoja aiheuttavaa toistuvaa nyrkillä lyömistä ei rikosilmoitusvaiheessa luokiteltaisi lieväksi pahoinpitelyksi. Selvitetään mahdollisuus täsmentää pahoinpitelytunnusmerkistöjä siten, että fyysisiin vammoihin johtava aseellinen väkivalta asiakaspalvelutilanteissa luokiteltaisiin entistä useammin törkeäksi. Selvitetään mahdollisuudet korjata lain-säädäntöä tavalla, joka nykyistä paremmin tunnistaa ja tunnustaa naisiin kohdistuvassa väkivallassa usein esiintyvät läheiseen ihmiseen kohdistuvan väkivallan toistuvuuden ja alistavuuden. Selvitetään mahdollisuudet liittää väkivallan katkaisuun tähtäävät ohjelmat rikosseuraamusjärjestelmään ja miten tekijöiden motivaatiota osallistua ohjelmiin voitaisiin lisätä. (Vastuutaho: Oikeusministeriö.)

Lisätään velvollisuus työväkivaltatilanteen asianmukaisesta jälkihoidosta työturvallisuus- tai työterveyshuoltolakiin. (Vastuutaho: Sosiaali- ja terveysministeriö.)

3.8. Tutkimusohjelman sekä seuranta- ja tilastointijärjestelmän kehittäminen

Terveydenhuollon tilastointijärjestelmää kehitetään siten, että niin polikliinisesti hoidetuista väkivaltatapauksista kuin sairaalahoitoa vaativasta väkivallasta saataisiin kunnollinen tieto. Lisätään työpaikkatapaturmien ESAW -luokitukseen oma koodi työpaikkaväkivallalle. Suunnitellaan kokonaisuutena, miten väkivallasta aiheutuvia sosiaalisektorin palveluja pitäisi tilastoida. (Vastuutahot: Sosiaali- ja terveysministeriö ja tilastoviranomaiset.)

Kehitetään väkivaltarikollisuuden tilastointia siten, että uhrin iän ja sukupuolen mukaiset tarkastelut käyvät mahdollisiksi. Poliisin rikosilmoitusjärjestelmään lisätään väkivallan luonnetta (esim. työväkivalta) koskevia tarkenteita. Jatketaan ja kehitetään Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen, Poliisiammattikorkeakoulun ja sisäasiainministeriön poliisiosaston henkirikosseurantaa. (Vastuutahot: Tilastoviranomaiset, henkirikosseurannan osalta sen osapuolet.)

Huolehditaan kuolemansyyn tutkintajärjestelmän säilymisestä korkeatasoisena ja kehitetään sitä palvelemaan väkivaltaisten kuolemien ehkäisytoimenkin suunnittelua. (Vastuutaho: Sosiaali- ja terveysministeriö.)

Päätetään, miten väkivaltaa seurataan toistuvilla uhritutkimuksilla ja väkivaltaan osallistumista koskevilla kyselyillä, ketkä näistä vastaavat ja miten kyselyiden jatkuvuuden varmistavasta rahoituksesta huolehditaan. (Vastuutaho: Oikeusministeriö koordinoi osana väkivallan tutkimusohjelmaa.)

Päätetään useavuotisesta väkivallan tutkimusohjelmasta, jossa väkivaltaa koskevan perustutkimuksen, väkivaltaongelmien kehityksen seurannan, erilaisten väkivaltaa koskevien asennemittausten jne. lisäksi erityisesti otetaan huomioon väkivallan vähentämiseen tähtäävät hankkeet ja niiden vaikuttavuuden arviointi. (Vastuutaho: Oikeusministeriö valmistelee ja koordinoi yhteistyössä tutkimusyhteisöjen kanssa.)

Tutkimusohjelmaan sisällytetään tämän ohjelman pilotointi paikallisesti Järvenpäässä. (Vastuutaho: Rikksentorjuntaneuvosto.)

4. Ohjelman toteutuksen ja muun väkivallan vastaisen työn koordinointi ja muu edistäminen

Ohjelman toteutusta koordinoi rikksentorjuntaneuvosto, joka raportoi toteutuksen edistymisestä sisäisen turvallisuuden ohjelman ministeriryhmälle. Ohjelma on voimassa vuoden 2008 loppuun, jolloin rikksentorjuntaneuvosto laatii sen toteutuksesta raportin valtioneuvostolle.

Rikksentorjuntaneuvosto asettaa väkivaltajaoston edistämään väkivaltatyötä. Jaosto on aloittanut työskentelynsä työryhmänä. Työryhmään on kutsuttu jäsenet rikksentorjuntaneuvoston jäsenistä ja muissa ministeriöissä toimivista väkivallan vähentämiseen tähtäävistä ohjelmista. Jaostoa täydennetään tämän ohjelman toteutuksen kannalta keskeisten ministeriöiden ja muiden tahojen edustajilla. Jaosto on valmistellut ehdotuksen kansallisen väkivallan vähentämishjelman toimeenpanon painopisteiksi vuodelle 2007 ja suosituksen hallinnonalojen yhteisiksi toimintamalleiksi. Vuoden 2007 painopistealueena on lapsiin ja nuoriin kohdistuvan väkivallan vähentäminen. Jaosto valmistelee syksyllä 2006 selvityksen väkivallan vähentämistyön resursseista.

Rikksentorjuntaneuvoston ja sen sihteeristön toiminnassa keskitytään tämän ohjelman toteutukseen ja sihteeristöön on otettu ohjelman toteutuskaudeksi koordinaattori yksinomaisena tehtävänä ohjelman toteutuksen edistäminen. Neuvosto edistää ohjelman toteutusta mm. keräämällä ja välittämällä yleisölle ja asiantuntijoille pätevää tietoa väkivallasta ja sen torjuntakeinoista sekä huolehtimalla yhteyksistä kotimaisiin väkivallan ehkäisyn toimijoihin ja asiantuntijatahoihin, joista koottaisiin verkosto. Neuvosto perustaa Internet-sivuston, jolta suoraan tai yhteyksien kautta löytyisi väkivallan ehkäisyn keskeinen materiaali, ja ylläpitää sitä. Neuvosto pyrkii edistämään väkivaltaan liittyvää koulutusta ja oppimateriaalien sekä väkivallan ehkäisyn oppaiden tuottamista.

Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriön johdolla on asetettu työryhmä laatimaan selvityksen siitä, miten virastot ja laitoksen, joihin on valtakunnallisesti keskittynyt väkivallan vähentämiseen liittyvää osaamista, voisivat tehokkaasti tukea alueellista ja paikallista väkivallan vähentämistyötä. Työryhmän tulee myös selvittää, onko tarvetta keskittää väkivallan vähentämiseen liittyvää valtakunnallista osaamista.